

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля
« 01 » *серпня*

Юрій БІДЗІЛЯ

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С7 Журналістика
Освітня програма	Міжнародна журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи журналістики**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини** спеціальності **С7 Журналістика** освітньої програми «**Міжнародна журналістика**».

Розробники: *Бідзіля Юрій Михайлович*, доктор наук з соціальних комунікацій, професор ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; *Толочко Наталія Валеріївна*, кандидатка наук з соціальних комунікацій, доцентка кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**
Протокол № 12 від 30 червня 2025 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 9 від 30 червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	1-й	1-й
	Лекції:	
	18 год.	4 год.
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	48 год.	14 год.
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	69 год.	117 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Основи журналістики**» є виробити у студентів на теоретичному й практичному рівні знання і наукову систему поглядів про розвиток журналістики, функціонування медіасфери в різні періоди історії людської спільноти та на сучасному етапі; дати розуміння особливостей основних видів ЗМК (газетно-журнальної періодики, радіо, телебачення, онлайн-журналістики) крізь функціональну, жанрово-стилістичну та організаційну площину. Навчити студентів працювати з джерелами інформації, створювати точні й збалансовані новинні матеріали, готувати інформаційний продукт для друкованих (газети, журнали, інформаційні агенції) електронних (радіо, телебачення, інтернет) мас-медіа.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК12. Здатність адекватно застосовувати набуті знання й навички для вирішення проблем у професійній журналістській діяльності, створювати журналістські матеріали усіх сучасних форматів.

СК14. Здатність спілкуватися, співпрацювати з релевантними та компетентними експертами, представниками інших галузей, різних соціальних груп тощо з метою виконання журналістських завдань.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «**Основи журналістики**» не має передумов, оскільки вивчається на першому курсі, у першому семестрі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «**Основи журналістики**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції на міжнародному рівні.	ПР02
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел	ПР04

Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань	ПР08
Вільно спілкуватися з професійних питань з представниками медіаспільноти, експертами, спікерами, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.	ПР11
Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення міжнародного медіапродукту, а також його промоцію.	ПР16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Основи журналістики**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<i>Здатний</i> створювати інформаційний продукт для медіааудиторії.	ПР02
<i>Виявляє вміння</i> шукати, здобувати, опрацьовувати інформацію з різних джерел, критично мислити, аналізувати повідомлення, розрізняти факти та судження.	ПР04
<i>Здатний</i> розрізняти факти та судження, виокремлювати важливі події, відомості, процеси, про які бракує знань, та знаходити відповідну інформацію.	ПР08
<i>Уміє</i> вільно спілкуватися державною мовою з професійних питань, <i>дотримується</i> академічної доброчесності.	ПР11
<i>Ефективно і творчо працює</i> в команді, виявляє лідерські здібності, <i>вміє</i> координувати власну діяльність із завданнями інших учасників для досягнення ефективного результату, зокрема під час створення колективних медіапроектів.	ПР16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни «**Основи журналістики**» є: екзамен; модульні контрольні роботи; поточне оцінювання, яке включає: практичні завдання зі створення медіатекстів на лабораторних заняттях, тематичний контроль за результатами самостійної та індивідуальної роботи студентів, зокрема й презентація творчих авторських робіт (огляду преси, вправи «Слово», власних публікацій, примірника власної газети), колективної радіопрограми, а також підсумковий контроль – у вигляді модульної контрольної роботи та усного екзамену з елементами тестів.

Під час вивчення дисципліни використовуються такі методи: словесні (лекції, пояснення, навчальні дискусії), візуальні (презентації), проблемно-пошукові (аналіз журналістської діяльності, симуляція медіаредакції), індуктивні та дедуктивні, інтерактивні (групові проекти, дискусії).

Студенти будуть виконувати цілеспрямовану самостійну роботу для поглиблення розуміння специфіки предмета, а також перед проведенням лабораторних завдань.

Упродовж семестру буде здійснюватися поточний контроль під час лабораторних занять, тематичний контроль – за результатами самостійної та індивідуальної роботи

студентів, а також підсумковий – у вигляді двох підсумкових модульних контрольних робіт і усного екзамену (другий модуль – за участі стейкхолдерів).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю усна або письмова з наступними видами: групове та індивідуальне опитування, контрольна (самостійна) робота, індивідуальна або групова презентація виконаного завдання, аналіз комунікативних ситуацій (представлених у вигляді текстового, графічного та усного матеріалу), онлайнове тестування; участь в онлайн-дискусіях; створення портфоліо журналістських матеріалів.

Форма модульного контролю: відповіді на запитання відкритого типу та тестові завдання; публічна презентація.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит, оцінка за який може бути виставлена за результатами підсумкового рейтингового балу, набраного студентом при поточному контролі на лабораторних заняттях, тематичному контролі, за результатами самостійної, індивідуальної роботи й підсумкової модульної контрольної роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	30	100
10	6	10	6	6	6	10	10	6		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	30	100
8	7	10	7	7	7	7	7	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Лабораторні заняття (виконання та захист)	9	50	9	40
Індивідуальні та колективні творчі проекти	2	20	3	30
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом		100		100

Критерії оцінювання під час лабораторних занять

Теоретичні знання з курсу перевіряються й оцінюються за результатами усної відповіді на питання лабораторних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми.

Крім того, в рамках лабораторних занять студенти виконують такі індивідуальні й колективні творчі роботи: 1) виступ із вправою «Слово»; 2) створення 2 сторінок (Ф. А×3) газети, 3) огляд преси, 4) портфолію власних матеріалів (не менше 3), опублікованих у медіа, 5) індивідуально-командна робота над підготовкою радіопакету. Кожне з індивідуальних завдань оцінюється в 10 балів, що в максимальній сумі складає 50. Презентація та публічний захист робіт відбувається за участі стейкхолдерів (викладачі кафедри, випускники, роботодавці, студенти старших курсів).

Критерії оцінювання авторського матеріалу в рамках курсу «Основи журналістики»

Критерії	Максимальний рівень	Середній рівень	Мінімальний рівень	Незадовільний рівень
Актуальність, відповідність формату	Тема актуальна, викликає інтерес, а також є проблемною та підходить для створення матеріалу (2)	Тема актуальна, викликає інтерес, але їй не вистачає проблемності (1,5)	Тема зловоденна, утім не пояснено її актуальність (0,5)	Автор обрав не дуже актуальну і не зміг її пояснити (0)

Архітектоніка матеріалу: наявність всіх важливих частин, логічна, змістова єдність	Структура чітка й обумовлена ідеєю; всі елементи пов'язані один з одним таким чином, що читач легко переходить від одного до іншого (2)	Структура досить чітка, утім є логічні повтори чи збіги в окремих блоках; потрібно частково змінити послідовність частин (1,5)	Структура потребує вдосконалення, порушена логічна послідовність у частинах, не відокремлено змістові блоки (1)	Хаотичність, втрата логічних зв'язків між частинами (0)
Джерела інформації, аргументація	Автор використовує якісні джерела, ретельно опрацьовує інформацію; у тексті представлено різні думки, є покликання на матеріали, пов'язані з історією питання (2)	Джерела інформації сумнівні; різні думки представлено, однак недостатня аргументація, авторська думка «губиться» між цитатами інших людей (1,5)	Компіляція матеріалу з різних джерел; не всі джерела якісні; аргументи не представлені (1)	Анонімні джерела, відсутність аргументів, порушено стандарти (0,5)
Візуальне доповнення (фото, відео, аудіо, карти, інфографіка тощо) / музичне (звукове) оформлення програми	Кожен елемент є важливою складовою матеріалу, а також створений автором (2)	Візуальні / звукові елементи (оформлення) актуальні, утім подеколи ускладнюють сприйняття інформації (1)	Візуальні / звукові елементи погано поєднуються зі змістом (0,5)	Відсутні візуальні / аудіоелементи (0)
Мовленнєвий рівень, ступінь розкриття теми	Помилки в тексті відсутні чи є незначними, автор зумів розкрити тему з одного або кількох ракурсів, мета досягнута (2)	Автор припускається помилок, частково розкрив тему, хоча дотримався мети, продемонстрував обізнаність (1,5)	У тексті забагато помилок; тема практично не розкрита; представлена інформація може сформувати певне упередження з боку читача (1)	У тексті дуже багато помилок; автор не зумів розкрити тему (0,5)
Підсумкова оцінка	10	7	4	1

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота з дисципліни «**Основи журналістики**» проводиться двічі на семестр, згідно з розкладом модульних контролів.

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види лабораторних (зокрема індивідуальних та командних) завдань. До початку модульної контрольної роботи вони повинні мати поточні підсумкові бали за практичні заняття та самостійну роботу. Максимальна кількість балів, одержаних під час однієї модульної контрольної роботи, становить 30 балів.

Модульна контрольна робота складається з трьох блоків: перший – теоретичний, в якому подано два питання. Надається можливість продемонструвати глибинні знання в теоретичній частині курсу. Другий блок складається з творчого завдання – створення мінітексту, в якому пропонується виявити журналістську ерудицію на базі отриманих знань. Третя частина контрольної роботи складається з трьох елементарних питань-термінів, де слід дати визначення журналістським поняттям, якими послуговуються у медіагалузі. Кожне питання оцінюється в 5 балів

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумкове оцінювання здійснюється на основі двох модульних контрольних робіт та інших видів робіт, передбачених робочою програмою.

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Загальна кількість балів, яку може отримати студент – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів і виведення середнього арифметичного за всі види робіт $-(100+100) : 2$. Отримані бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою.

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (Е) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не

дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. *Пражурналістські явища, прообрази газет та попередники масово-комунікаційної діяльності.*

Прообрази сучасних газет у Давньому Єгипті. Зародження журналістики у Давній Греції. Прообрази газет у Давньоримській імперії. Інформаційні листки в стародавньому Китаї. Попередники газет у середньовічній Європі. Перші регулярні періодичні видання. Початки медіадіяльності в Чехії, Словаччині, Угорщині, Польщі. Зародження журналістики в Англії й на Американському континенті.

Тема 2. *Система журналістики в Україні: зародження, формування та сучасний стан.*

Основні етапи розвитку журналістики в Україні. Завдання та функції журналістики. Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності. Журналістика як соціальний інститут, історія сучасності, бізнес. Різновиди традиційних і новітніх медіа.

Тема 3. *Еволюція професійної підготовки журналістських кадрів в Україні та світі.*

Становлення журналістської системи освіти у світовій та вітчизняній практиці. Значення медіаосвіти та зміни та набуття поліфункціональності в журналістських професіях. Робота Національної спілки журналістів України, Міжнародної федерації журналістів, ЕЈТА, інших медійних організацій.

Тема 4. Професійні стандарти журналістики.

Значення профстандартів у діяльності медійника. Факт як основа журналістського матеріалу. Баланс думок і точок зору. Достовірність, точність, повнота. Відокремлення фактів від коментарів та оперативність подачі інформації.

Тема 5. Типологія та жанрологія в сучасних медіа.

Галузі та види інформації. Типологічні ознаки та характеристики ЗМІ. Загальна типологія друкованих видань. Типологія на телебаченні і радіо. Зміст та форма журналістських матеріалів у різних типах ЗМІ. Жанрологія в журналістиці.

Тема 6. Особливості функціонування та атрибутивні ознаки друкованих ЗМІ.

Атрибутивні ознаки газетно-журнальних видань. Загальна класифікація та типологія друкованих медіа. Специфіка верстки і дизайну газети й журналу. Жанри друкованих медіа.

Тема 7. Основи радіожурналістики та специфіка радіовиробництва.

Історія виникнення радіо. Радіомовлення як ЗМІ: основні поняття, функціонування, вплив. Жанри радіожурналістики, типи радіопередач. Подкастинг та радіо: спільне і відмінне.

Тема 8. Телебачення: структура, базові принципи, основи телевиробництва.

Зародження телебачення як ЗМІ. Виразальні засоби телевізійної комунікації. Специфіка та атрибутивні ознаки телевізійного продукту. Типи телепередач. Робота журналіста в кадрі.

Тема 9. Інформаційні агентства як складові сучасної журналістики.

Інформаційне агентство: поняття, функції, різновиди. Провідні світові інформаційні агентства. Основні етапи розвитку інформаційних агентств в Україні. Специфіка роботи журналіста в інформаційному агентстві. Спеціалізовані інформаційні агентства.

Модуль 2.

Тема 10. Теоретичні та прикладні моделі дослідження журналістської діяльності.

Формування науково-теоретичних основ журналістики щодо її суспільного призначення. Перший етап дослідження масової комунікації: теорії «кулі» та «підшкірної голки». Різновиди моделей у масовій комунікації. Чотири теорії преси Ф. Сіберта, Т. Петерсона і У. Шрамма: авторитарна, лібертаріанська, соціально відповідальна і комуністична. Доповнення чотирьох теорій моделями для медіа періоду розвитку і демократичної участі.

Тема 11. Законодавча база інформаційної діяльності в Україні та світовій спільноті.

Журналістика в світлі вітчизняного та міжнародного законодавства про ЗМІ. Питання про етичні норми в журналістиці. Робота Комісії з журналістської етики. Проблема саморегуляції медіа в Україні. Соціальний захист журналіста.

Тема 12. Журналістика, реклама та зв'язки з громадськістю в системі ЗМК: спільність та відмінність в призначенні та функціях.

Відмінності журналістики від реклами та піару. Виявлення прихованої реклами, джінса. Підготовка та проведення пресконференції, брифінгу, медіатури тощо. Відмінності пресрелізу від журналістських матеріалів. Співпраця піарників і рекламистів із журналістами.

Тема 13. Основні проблеми сучасного соціально-комунікативного стану світової спільноти в умовах медійних воєн та інших інформаційних викликів.

Специфіка роботи в різних редакціях (газетно-журнальних, радіо, телебачення, онлайн). Творча робота журналіста: індивідуальні редакційні завдання та командно-колективна діяльність. Телебачення як повернення людства до епохи усної комунікації. Концепція постіндустріального (інформаційного) суспільства Даніела Белла. Теорія «поля журналістики» П'єра Бурдьє.

Тема 14. Основи творчої роботи журналіста: індивідуальні редакційні завдання та командно-колективна діяльність.

Професійні обов'язки журналіста у процесі виготовлення інформації. Галузева і тематична спеціалізація журналіста. Перетворення в журналістиці наукових, професійних, художніх та індивідуальних повідомлень на масову інформацію. Використання документів та коментарів компетентних осіб під час підготовки аналітичних матеріалів. Редакторська діяльність як творчість.

Тема 15. Організація роботи медіаредакцій.

Специфіка роботи в редакції. Журналістська інформація як товар. Менеджмент у ЗМІ. Мотивація і натхнення у творчій професії.

Тема 16. Психологія журналістської творчості.

Можливості впливу на громадську думку за допомогою журналістики. Чинники впливовості журналістського матеріалу. Медіасприйняття та медіавплив. Маніпулювання інформацією. Фейки і дипфейки.

Тема 17. Поліфункціональність роботи сучасного журналіста.

Роль журналіста як носія інформації та комунікатора. Журналіст у конвергентній редакції. Вплив цифрових технологій та соціальних мереж на продуктивність.

Тема 18. Сучасні виклики для журналістів в умовах війни.

Проблема обмеження свободи слова. Безпека медійників. Журналісти, що загинули під час виконання обов'язків. Міжнародна підтримка. Професійне вигорання та професійна деформація.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна/заочна					
	Усього	у тому числі				
Лекції		Практичні семінарські	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
Модуль 1.						
Тема 1. Пражурналістські явища, прообрази газет та попередники масово-комунікаційної діяльності.	11/12	2/2		4/2		5/8
Тема 2. Система журналістики в Україні: зародження, формування та сучасний стан.	6/7			2		4/7
Тема 3. Еволюція професійної підготовки журналістських кадрів в Україні та світі.	11/8	2		4		5/8
Тема 4. Професійні стандарти журналістики.	8/11	2/2		2/2		4/7
Тема 5. Типологія та жанрологія в сучасних медіа.	8/7	2		2		4/7
Тема 6. Особливості функціонування та атрибутивні ознаки друкованих ЗМІ.	5/8			2/2		3/6
Тема 7. Основи радіожурналістики та специфіка радіовиробництва.	9/10			4/2		5/8
Тема 8. Телебачення: структура, базові принципи, основи телевиробництва.	9/10			4/2		5/8
Тема 9. Інформаційні агентства як складові сучасної журналістики.	7/6	2		2		3/6
Модуль 2.						
Тема 10. Теоретичні та прикладні моделі дослідження журналістської діяльності.	5/6			2		3/6
Тема 11. Законодавча база інформаційної діяльності в Україні та світовій спільноті.	7/6	2		2		3/6
Тема 12. Журналістика, реклама та зв'язки з громадськістю в системі ЗМК: спільність та відмінність в призначенні та функціях.	11/8	2		4		5/8
Тема 13. Основні проблеми сучасного соціально-комунікативного стану	5/6			2		3/6

світової спільноти умовах медійних воєн та інших інформаційних викликів.						
Тема 14. Основи творчої роботи журналіста: індивідуальні редакційні завдання та командно-колективна діяльність.	7/5	2		2		3/5
Тема 15. Організація роботи медіаредакцій.	5/5			2		3/5
Тема 16. Психологія журналістської творчості.	7/5	2		2		3/5
Тема 17. Поліфункціональність роботи сучасного журналіста.	5/7			2/2		3/5
Тема 18. Сучасні виклики для журналістів в умовах війни.	9/8			4/2		5/6
Разом за модулі	135	18/4		48/14		69/117
Разом за семестр	135	18/4		48/14		69/117

6.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Зародження пражурналістських явищ, прообрази газет та інших давніх масово-комунікаційних явищ. Основні віхи зародження журналістики в Європі, Азії та Америці. <i>Презентація до теми</i> (https://prezi.com/view/nsyV4QV8HlplP0FOBinS/).	4	2
2.	Роль журналістики в суспільстві. Завдання та функції журналістики як четвертої влади. <i>Презентація до теми</i> (https://prezi.com/view/BljyWO5IPnDsdwKlebOr/).	2	2
3.	Етапи становлення газетярства та журналістської діяльності. Становлення журналістської системи освіти у світовій та вітчизняній практиці.	4	
4.	Теоретичні та прикладні моделі дослідження журналістської діяльності. Чотири теорії преси	2	
5.	Журналістика в світлі вітчизняного та міжнародного законодавства про ЗМІ. Етика журналістської творчості.	2	
6.	Загальна типологія засобів масової організації. Основні принципи української доктрини типології періодики та електронних ЗМІ.	2	
7.	Новина та факт як основа журналістського матеріалу. Створення власних текстів в інформаційних жанрах. <i>Презентація до теми</i> (https://prezi.com/view/nsyV4QV8HlplP0FOBinS/).	4	2

8.	Особливості функціонування та атрибутивні ознаки друкованих ЗМІ. Інформаційні та аналітичні жанри в періодиці.	4	2
9.	Специфіка радіовиробництва: переваги та недоліки Жанри радіожурналістики.	2	2
10.	Структура та базові принципи ТБ. Специфіка та атрибутивні ознаки телевізійного продукту. Вправа-симуляція «Журналіст у кадрі».	2	2
11.	Специфіка роботи журналіста в інформаційному агентстві та онлайн-медіа.	2	
12.	Журналістика, реклама та зв'язки з громадськістю в системі ЗМК: спільність та відмінність в призначенні та функціях. Виявлення прихованої реклами, джінса.	4	
13.	Специфіка роботи в різних редакціях. Творча робота журналіста: індивідуальні редакційні завдання та командно-колективна діяльність.	2	
14.	Аналітичні жанри в різних видах ЗМІ. Використання документів та коментарів компетентних осіб під час підготовки аналітичних матеріалів.	2	
15.	Обов'язки журналіста в редакції ЗМІ, редакційні доручення. Питання про поліфункціональність роботи сучасного журналіста.	2	
16.	Функціональні обов'язки журналіста та особливості роботи в прямому ефірі. Специфіка роботи в теле- й радіоредакціях.	2	
17.	Підсумковий колоквіум із професійної термінології та професійних навичок.	2	2
18.	Фінальна презентація та аналіз власних матеріалів, газет, медіапортфолію й радіопакетів.	4	
	Разом	48	14

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Ознайомитися з розділом «Еволюція медіа» на сайті «Медіадрайвер» (http://mediadriverriver.online/). Підготувати розповідь про розвиток ЗМІ у певній частині світу чи в країні, використовуючи піктографічне письмо.	5	8
2.	Обговорити в мінігрупах 2-4 актуальні міжнародні теми, які можуть зацікавити аудиторію в Україні. Скласти план для одного матеріалу, схарактеризувати особливості збору інформації, різновиди джерел.	4	7

	Результат роботи зафіксувати на інтерактивній дошці «Padlet» (URL: https://padlet.com).		
3.	Прочитати текст виступу медійниці Д. Дуцик перед студентами («Про людяність, свободу, відповідальність у часи війни» https://ms.detector.media/zhurnalistiska-osvita/post/14088/2015-09-01-pro-lyudyanyist-svobodu-i-vidpovidalnist-v-chasy-viyny/). Написати відгук, дати назву своєму тексту. Підготуватися до дискусії на парі, поміркувавши над запитаннями: чим відрізняється журналістика у мирний період від журналістики в умовах війни? За що поважають / зневажають журналістів?	5	8
4	Пояснити правило оберненої, звичайної піраміди, прямокутника у запропонованих викладачем журналістських текстах з медіа «Українська правда» (https://www.pravda.com.ua/) та «The New York Times» (https://www.nytimes.com/international/); продемонструвати правила наближення інтересів на прикладах.	4	7
5.	Дібрати 2-3 публікації з українських чи закордонних онлайн-медіа, в яких порушено журналістські стандарти, пояснити причини порушення. Пройти тестування на платформі «Kahoot» (https://kahoot.com).	4	7
6.	Схарактеризувати типологічні особливості газети «Погляд» (URL: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues) , сайту «Екодія» (URL: https://ecoaction.org.ua/), видання «Спека» (URL: https://speka.media/), «Вечір» (URL: https://vechir.media/), «Divoche. Media» (URL: https://divoche.media/). Обрати медіа для індивідуального огляду преси (період аналізу – тиждень для онлайн-медіа і місяць для друкованих).	3	6
7.	Здійснити мінідослідження серед однолітків напередодні створення авторської газети. Дізнатися, вік, соціальний статус, смаки потенційних читачів. Оформити дослідження у довільному форматі, прозвітувавши про результати. Створити власну газету.	5	8
8.	Проаналізувати за запропонованою схемою аналітичну статтю закордонного онлайн-медіа (на вибір). З'ясувати основні відмінності у порівнянні з матеріалами інформаційної групи жанрів.	5	8

9.	Ознайомитися з Законом України «Про медіа» (URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text). Законспектувати із тексту закону визначення термінів, пояснити основні положення закону. Підготувати текст для вправи «Слово».	3	6
10.	Поміркувати над особливостями впливу ШІ на українську та міжнародну журналістику – позитивними і негативними. Навести приклади автоматизації в медіадіяльності завдяки ШІ. Пояснити причини довіри до дипфейків та методи протидії.	3	6
11.	Прочитати статтю Н. Кіндратів «Як не втратити віру в журналістику» (URL: https://medialab.online/news/vira-u-zhurnalistyku/?fbclid=IwAR3EEpoQvR0MjErU25Av-3AJiuxFyjOiG-HJOg5Dm0tMsC5VkJZBjYiuCzk). Написати відгук, поміркувати над причинами романтизації медіафаху. Чому головний герой публікації упродовж років залишається вірний журналістиці? Які чинники визначають популярність чи непопулярність професії та її користь для суспільства?	3	6
12.	Ознайомитися з діяльністю фіксерів (URL: https://ms.detector.media/trendi/post/32917/2023-09-11-fiksery-na-viyni-nevydymi-prodyusery-zakordonnykh-media/). Відповісти на запитання: 1) які функції виконує фіксер? 2) Які ризики (безпекові, етичні, професійні) виникають у його діяльності? 3) За що відповідає журналіст, а за що – фіксер? 4) Які правила співпраці варто прописати заздалегідь? Підготувати технічне завдання для фіксера, де зазначити: обов'язки, межі відповідальності, етичні принципи, правила безпеки, оплату та авторські права.	5	8
13.	Підготувати презентацію про роботу одного зі світових інформаційних агентств.	3	6
14.	Опрацювати розділ «Аудіо» на сайті «Медіадрайвер» (http://mediadriver.online/audio/rozdil-i-3/): пройти тестування; законспектувати основні положення, зокрема записати 10-15 цікавих / невідомих / спірних фактів із розділу, підготуватися до обговорення на парі.	3	5
15.	Виготовити сценарний план радіовипуску міжнародної проблематики. Записати і змонтувати радіовипуск (робота в групах), презентувати перед однокурсниками.	3	5
16.	Проаналізувати медіарепрезентацію актуальної української теми (проблеми) у 2-3 закордонних медіа. Звернути увагу на заголовки, джерела інформації,	3	5

	способи розкриття теми, акценти, специфіку впливу на громадськість.		
17.	Проаналізувати публікації своїх однокурсників (перехресне оцінювання портфоліо).	3	5
18.	Підготувати презентацію творчих робіт для стейкхолдерів.	5	6
	Разом	69	117

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби використовуватимуться двох видів: дидактичні засоби передачі навчальної інформації (екранно-проекційна апаратура) та технічні засоби перевірки знань студентів (персональні комп'ютери ТРЦ при кафедрі журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет») для тестування рівня залишкових знань та умінь студентів.

Обладнання: комп'ютерне обладнання навчального ТРЦ та кабінету мультимедійної платформи «Media Vista» (<https://mediavista.com.ua/about-us>).

Програмне забезпечення: ліцензійне програмне забезпечення для персональних комп'ютерів, надане у рамках міжнародного проєкту Erasmus+ КА2 «DESTIN – Журналістська освіта задля демократії в Україні: розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм» (<http://destin.uzhnu.edu.ua/home-en/>), сервіси та послуги «Google», «Microsoft Office» (Word, PowerPoint), «Prezi» (Presentation Software), Сайт відділення журналістики (<https://mediadep.uzhnu.edu.ua/>), сайт «Media Vista» (<https://mediavista.com.ua/>) платформа для дистанційного навчання «Moodle» (<https://moodle.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=106>), навчальні платформи Kahoot (<https://kahoot.com/?lang=uk>), Padlet (<https://padlet.com/>), Mentimeter (<https://www.mentimeter.com/>), Prezi (<https://prezi.com/dashboard/next/#/all>), Canva (<https://www.canva.com/>).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять / уклад.: Ю. М. Бідзіля, Н. В. Толочко. Ужгород, 2023. 46 с.
2. Розкладай І., Субота І., Монастирський О., Петрів О. Медіа майбутнього: працюємо в часи змін: посібник / упоряд. Ященко А., Третьяков-Гродзевич О. Центр демократії та верховенства права за підтримки International Media Support. Київ, 2025. 56 с.
3. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник; пер. з нім. В. Климченка / за заг. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 260 с.
4. Як створювати контент для сучасного сайту: від новин до фічерів. Практичні поради журналістам-початківцям. Донецький прес-клуб. GMF (ideas, leadership, hope). 2023. URL: <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/yak-stvoriuvaty-kontent-dlia-saytu-porady-dlia-zhurnalistiv-pochatkivtsiv/> (дата звернення: 30.08.2025).

5. Український медіаландшафт 2022-2024. Зміни в медіа під час повномасштабного вторгнення : аналітичний звіт / С. Штурхецький, О. Погорелов, С. Чернявський, С. Томіленко, В. Мороз, Л. Бідошко. Київ : Центр вільної преси, 2024. 104 с.

Допоміжна література

6. Василенко Л., Гнатюк О., Сасевич І., Удовиченко І., Цибух І. Порадник юним журналістам. Youth Media Lab. 2020. 120 с.
7. Вайшенберг З. Журналістика та медіа: довідник; пер. з нім. П. Демешко, К. Макєєв; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Центр вільної преси, Академія української преси, 2011. 529 с.
8. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
9. Жиленко І. Р. Стародавній світ: зародження медійних явищ : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 159 с.
10. Квіт С. Масові комунікації. Друге видання, виправлене і доповнене. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 352 с.
11. Маєр К. Журналістика: підручник; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за заг. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
12. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. Львів : Літопис, 2010. 538 с.
13. Мак-Люен Маршалл. Галактика Гутенберга: Створення людини друкованої книги: пер. з англ. Київ : Ніка-Центр, 2015. 388 с.
14. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ: Україна, 2005. 384 с.
15. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд. Київ: К.І.С., 2004. 220 с.
16. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник. Суми: Університетська книга, 2009. 336 с.
17. Михайлин І.Л. Основи журналістики: підручник. Вид 3-є. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с.
18. Мой Д., Ордольтф М. Телевізійна журналістика: практична журналістика / за загал. ред. В. Ф. Іванова; пер. з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с.
19. Москаленко А. З. Основи журналістики: Тексти лекцій. Київ : ВПЦ «Київський університет», 1994. 135 с.
20. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація» / В. В. Різун. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.
21. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.
22. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку: пер. з англ. Київ: Наш Формат, 2018. 568 с.
23. Фолькер В. Журналістика газет і журналів. Видання 2-е, перероблене / пер. з нім. В. Климченка. Київ : Центр вільної преси, 2017. 377 с.
24. Халер М. Пошук і збір інформації: навч. посібн / за ред. В. Ф. Іванова, А. Коль. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2006. 308 с.
25. Шевченко В. Е. Мультимедійний контент: навчальний посібник Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 239 с.
26. Шевченко В. Е. Мультимедійні історії: навч. посіб. Київ : Інститут журналістики, 2020. 74 с.

27. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика / наук. ред.: С. І. Даниленко. Київ: Києво-Могилянська акад., 2007. 239 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

28. Академія викладачів журналістики. URL: <https://www.jta.com.ua/>
29. Академія української преси. URL: <https://www.aup.com.ua/>
30. Гугл-академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/>
31. Детектор медіа. URL: <https://detector.media/>
32. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
33. Медіаграмотність. URL: <https://ms.detector.media/>
34. Медіакритика. URL: www.mediakrytyka.info
35. Навчальний курс МедіаДрайвер. URL: <http://mediadriver.online/>
36. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
37. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
38. Просвітницькі курси з медіаграмотності, розроблені у рамках проекту DESTIN. URL: <https://examenarium.sumdu.edu.ua/promo/program/79>
39. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаника. URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>

Орієнтовний перелік запитань до іспиту

1. Пражурналістські явища у Древньому Єгипті.
2. Прообрази сучасних газет у Давньоримській імперії.
3. Анналі понтифіків як пражурналістське явище.
4. «Акта сенатус» та «Акта діурна» прообрази майбутніх газет.
5. Інформаційні листки в стародавньому Китаї.
6. Попередники газет у середньовічній Європі.
7. Поява рукописних листків та рукописних газет.
8. Друковані листки та газети після появи верстата Гуттенберга.
9. Роль Теофраста Рендо в зародженні сучасної газети.
10. Перші регулярні періодичні видання («Ла газетт», «Авізо реляціон цайтунг» тощо).
11. Зародження журналістики в Чехії, Словаччині, Угорщині та Польщі.
12. Зародження журналістики в Україні.
13. Визначення журналістики.
14. Завдання і функції журналістики.
15. Поліфункціональність професії журналіста.
16. Поняття медіа. Традиційні і новітні медіа.
17. Розвиток журналістської освіти в Україні.
18. Національна Спілка журналістів України.
19. Світові професійні спілки журналістів.
20. Поняття про стандарти журналістики.
21. Галузеві медіа. Видання для журналістів.

22. Різновиди друкованих видань.
23. Газетні видання: поняття та особливості.
24. Загальна характеристика журнальних видань як виду ЗМІ.
25. Типологія журнальних видань в Україні.
26. Типологія на телебаченні і радіо.
27. Жанр і формат у журналістиці.
28. Різновиди жанрів.
29. Інформаційні жанри журналістики.
30. Художньо-публіцистичні жанри в журналістиці.
31. Аналітичні жанри в журналістиці.
32. Правило равлика в журналістиці.
33. Правило оберненої піраміди в журналістиці.
34. Методи збору інформації.
35. Історія виникнення радіо.
36. Радіомовлення як ЗМІ: основні поняття, функціонування.
37. Типи радіопередач.
38. Сучасні загальноукраїнські радіостанції.
39. Специфіка та особливості радіовпливу.
40. Зародження телебачення як ЗМІ.
41. Базові принципи телебачення.
42. Особливості сучасного телебачення.
43. Специфіка виражальних засобів телебачення й телекомунікацій.
44. Інформаційне агентство: поняття, місце у системі ЗМІ
45. Провідні світові інформаційні агентства, специфіка їх діяльності.
46. Загальна характеристика інформаційних агентств України.
47. Масова інформація та її засоби.
48. Моделі дослідження інформаційного впливу.
49. Законодавчі акти України про медіа.
50. Журналістика і реклама.
51. Авторське право і суміжні права в Україні.
52. Джерела і порядок одержання та використання інформації.
53. Правова інформація. Інформація про особу.
54. Діяльність Комісії з журналістської етики.
55. Саморегуляція в медіа.
56. Інформаційний простір. Суб'єкти та об'єкти інформаційних відносин.
57. Питання про етичні норми у журналістиці.
58. Захист журналіста в умовах війни.
59. Специфіка роботи фіксерів.
60. Журналістика, реклама, піар: спільне та відмінне.
61. Заходи за участі журналістів.
62. Питання творчості й обов'язку в журналістиці.
63. Теорії Д. Белла і П. Бурдье.
64. Джерела отримання інформації.
65. Методи збору інформації.
66. Специфіка роботи в різних редакціях.

67. Редакція як підприємство.
68. Інформація як товар.
69. Вплив журналіста на громадську думку.
70. Маніпулювання у медіа.
71. Результативність і дієвість журналістики.
72. Професійне вигорання і профдеформація.
73. Причини обмеження свободи слова у медіа.
74. Журналісти, що загинули під час виконання обов'язків.
75. Медіасистема в умовах війни.